

Svensk Förening för Vårdhygien

UTBILDNINGSMATERIAL FÖR DISK- OCH SPOLDESINFEKTOR

4.1.2

**Olika desinfektionsutrustningar och bakomliggande
kriterier som styr deras användande**

ISBN 978-91-633-8059-4

1 INLEDNING

I Sverige har spoldesinfektorer, det vill säga automatiska apparater för rengöring och värmedesinfektion av bäcken, urinflaskor m.m. använts sedan början av 1960-talet. Diskdesinfektorer, motsvarande typ av apparater för rengöring och värmedesinfektion av kirurgiska instrument, narkosutrustning tillkom några år senare. Apparater för rengöring och kemisk desinfektion, ofta vid förhöjd temperatur, av värmekänsliga endoskop tillkom betydligt senare, men har funnits tillgängliga på marknaden sedan 1980-talet. Att förstå funktionen i de olika maskinerna är viktigt för att kunna använda utrustningen på rätt sätt och till rätt gods. Standard SS- EN ISO15883 styr också användandet och beskriver hur och till vad de olika utrustningarna ska användas

2 MANUS TILL UTBILDNINGSMATERIAL

BILD 1 och 2

OLIKA DESINFEKTIONSUTRUSTNINGAR OCH BAKOMLIGGANDE KRITERIER SOM STYR DERAS ANVÄNDANDE

Instrument och produkter för flergångsbruk måste rengöras efter användning för att avlägsna organiskt material, som blod och vävnadsrester och annan smuts. Om produkterna eller instrumenten skall användas i sammanhang där risken för smittspridning anses vara av låg eller medelstor risk (se avsnitt 4.1.1) ska desinfektion ske efter rengöring. För lågriskprodukt räcker rengöring men man ska kunna desinfektera även lågriskprodukt om den är nedsmutsad av kroppsvätska

Resultatet av en desinfektion beror bland annat på det antal mikroorganismer som finns på produkten före rengöringen.

När desinfektion av instrument eller produkter ska genomföras kan olika typer av desinfektionsutrustningar användas. Som beskrevs i inledning benämns dessa medicintekniska produkter spoldesinfektor respektive diskdesinfektor

BILD 3 SPOLDESINFEKTOR

I svensk sjukvård används ofta spoldesinfektorer för rengöring och värmedesinfektion av gods, såsom bäcken urinflaskor, sugflaskor, handfat, skålar, hinkar etc. Om det normala användandet av dessa produkter är på en intakt icke skadad hud och produkten är lätt att rengöra och den är nedsmutsad av kroppsvätska (urin, avföring, blod, sårsekret, luftvägssekret mm.), kan rengöring och desinfektion i en spoldesinfektor göras. Instrument eller annat gods som är svårt att rengöra skall inte behandlas i en spoldesinfektor. Detta för att rengöringsfaserna är korta och bygger på ”direktspolning”. Vid misslyckad rengöring kommer inte desinfektionsfasen att kunna genomföras med godkänt resultat.

En spoldesinfektor har även en utslagsfunktion vilket gör att bäcken, urinflaskor, sugflaskor etc. med fördel kan tömmas i utrustningen. Spoldesinfektorn kan lite skämtsamt kallas för en avancerad toalett.

Desinfektion sker i slutet på processen och ofta med varm ånga, som fördelas på godset via munstycken och desinfektionsparametrarna enligt A_0 värdet är 90°C under minst 6 sekunder. Motsvarande tider för godstemperatur i en spoldesinfektor kan också vara minst 80°C i 1 minut eller 70°C i 10 minuter.

BILD 4 SPOLDESINFEKTOR

I en spoldesinfektor spolas större partiklar bort. Detta sker med kallt vatten och alltid med öppet avlopp.

För att få bort ytterligare smuts följer sedan en fas med varmvattenspolning. Här tillsätts ofta diskmedel idag för att rengöring ska bli lyckad. Diskmedel sprayas på godset eller blandas med sköljvattnet

Processen avslutas med desinfektion med ånga.

BILD 5 SPOLDESINFEKTOR

För att vatten och diskmedel ska nå fram till smutsen och kunna rengöra är det mycket viktigt att godset placeras över ett munstycke/dysa. Det finns ett antal munstycken i kammaren och insatserna är anpassade så att vatten spolas rätt mot godset.

Under desinfektionsfasen passerar, i det flesta fall, också ånga genom munstyckena och rätt placering av godset innebär det att förutsättningar för desinfektions underlättas.

BILD 6 DISKDESINFEKTOR

En diskdesinfektor används för rengöring och desinfektion av framförallt instrument, anestesiprodukter och ibland även utensilier som handfat och skålar.

Processen i en diskdesinfektor är mer avancerad än en process i en spoldesinfektor och tar också längre tid. Processen sker alltid med cirkulerande vatten och man måste alltid tillsätta disk- och sköljmedel.

Kontroller och tester av denna typ av utrustning är också mer omfattande (mer om detta i ett kapitel längre fram).

Idag har en del diskdesinfektorer en torkenhet som innebär att det desinfekterade godset också torkas innan processen är klar.

BILD 7 DISKDESINFEKTOR

Det är viktigt att använda korrekt ställning eller diskvagn för att få en optimal rengöring. Det finns insatser och ställningar för de flesta användningsområden (fråga din leverantör om du är osäker).

För att försäkra dig om att godset ska bli rent är det viktigt att skapa förutsättningar för detta. Har du ihåliga instrument tänk på att placera dessa för genomspolning och plocka isär instrument så att vatten kommer åt alla delar.

Använd korg med lock för att små föremål inte ska kastas omkring.

BILD 8 DISKMEDEL

En process i en diskdesinfektor startar inte utan att det finns tillräcklig mängd diskmedel kvar i dunken. Diskmedeltyp och doserad mängd är mycket viktigt för rengöringsresultatet.

På äldre modeller är det inte alltid så att diskdesinfektorn indikerar för kvarvarande mängd diskmedel. Kontrollera alltid att det finns kemiska medel kvar som räcker till hela processen, samt att medel verkligen doseras. Mer om detta i kapitlet för underhåll

BILD 9 RENA VINGAR OCH SILAR

Vattenflöde och vattentryck är mycket viktigt för ett bra slutresultat. Smutsiga och igensatta vingar och silar (eventuellt filter) innebär att vattnet inte når fram till smutsen och ytan på godset och kan innebära att rengöringen inte lyckas och därmed inte heller desinfektionen. Innan du lastar och startar en process se till att alltid kontrollera möjligheten för vattnet att nå fram dit det skall .

BILD 10 RÄTT PROGRAM

Idag ska alla diskdesinfektorer valideras (SS EN/ISO15883) för korrekt process och för att det tänkta desinfektionsresultatet uppnås.

Detta innebär bland annat att man kontrollerat verkligt gods och smuts i de program som finns programmerade i utrustningen. Vid valideringen bevisar man att processerna fungerar som det är tänkt, för den typen av gods du rengör och desinfekterar på din avdelning. Man beslutar då också vilka program som skall användas för olika typer av gods. Innan du startar processen, kontrollera att du väljer rätt validerat program. Dessa program kan du be valideringsteknikern att låsa vid valideringstillfället.

3 REGELVERK

LVFS 2003:11. Läkemedelsverkets föreskrifter om medicintekniska produkter.

SOSFS 2008:1. Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården

4 REFERENSER

Att förebygga vårdrelaterade infektioner -Ett kunskapsunderlag. Underlag från experter. Stockholm, Socialstyrelsen 2006. ISBN: 91-85482-14-5. www.sos.se

SIS HB 600:2007. Steriliseringsprocesser Validering och rutinkontroll inom svensk hälso-, sjuk- och tandvård. ISSN: 0347-2019 ISBN: 91-7162-689-1, 978-91-7162-689-9.
Arbetskyddsstyrelsen. Desinfektion på arbetsplatsen - hantering, risker och regler 1999.

SS-EN ISO 15883-1:2009. Disk och spoldesinfektorer - Del 1: Allmänna krav, definitioner och provningsmetoder.

SS-EN ISO 15883-2:2009. Disk och spoldesinfektorer - Del 2: Krav och provningsmetoder för diskdesinfektorer med värmedesinfektion av kirurgiska instrument, anesthesiutrustning, kärl, skålar, utensilier, glasvaror etc.

SS-EN ISO 15883-3:2009. Disk och spoldesinfektorer – Del 3. Krav och provningsmetod för spoldesinfektorer med värmedesinfektion av bäcken, urinflaskor etc.

www.sfvh.se Svensk Förening för Vårdhygien, SFVH, Lagerhållning och transport av medicintekniska produkter med specificerad renhetsgrad till och inom hälso-, sjuk- och tandvård. 2008.

Vårdhandboken. <http://www.vardhandboken.se/>

www.sfvh.se

www.theific.org

www.WFHSS.com

5 SJÄLVTEST EFTER GENOMGÅNGET UTBILDNINGSMATERIAL

FRÅGA 1

Varför ska man inte rengöra och desinfektera instrument, i en spoldesinfektor?

FRÅGA 2

När du lastar en spoldesinfektor är det viktigt att du gör rätt Vad skall du tänka på?

FRÅGA 3

Innan du startar en process i din diskdesinfektor är det viktigt att dubbelkontrollerar vissa saker för att försäkra dig om att processen skal bli godkänd. Vad kontrollerar du?

6 FACIT

FRÅGA 1

Varför ska man inte rengöra och desinfektera instrument, i en spoldesinfektor?

Svar: Därför att rengöring inte kan bli optimal på instrument som ofta har gömda och svåråtkomliga ytor. Om inte instrumenten är helt rena före desinfektionsfasen börjar kommer denna inte att lyckas.

FRÅGA 2

När du lastar en spoldesinfektor är det viktigt att du gör rätt Vad skall du tänka på?

Svar: Överlasta aldrig!! Se till att ett munstycke alltid är direktriktat mot föremålet du ska rengöra och desinfektera. Annars kommer rengöringen inte att lyckas.

FRÅGA 3

Innan du startar en process i din diskdesinfektor är det viktigt att dubbelkontrollerar vissa saker för att försäkra dig om att processen skal bli godkänd. Vad kontrollerar du?

Svar: Att du inte överlastat, att alla ytor på gods/ instrument kommer att nås av vatten under processen, att alla rörformiga instrument är korrekt kopplade, att det finns rengöringsmedel, att du väljer det program som är ämnat för godset, att bottensilen och vingarna är rena, att vingarna snurrar fritt.